

RIIGI TEATAJA

Nr. 86.

28. oktoobril 1933.

Nr. 86.

- Art. 627. Otsus 14., 15. ja 16. oktoobril 1933 toimunud rahvahääletamise tagajärgede lõpliku kokkuvõtte ja rahva poolt samal rahvahääletamisel vastuvõetud „Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse“ väljakuulutamise kohta.
628. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus.
629. Juhatuskiri füüsilistelt isikutelt võetava erimaksu vastuvõtmise kohta Eesti Panga osakondades ja valla- ning alevivalitsustes.
630. Sundmääruse täiendamine kauplemise aja kohta Valgas.

627. Riigikogu juhatuse 25. oktoobri 1933. a. otsus 14., 15. ja 16. oktoobril 1933 toimunud rahvahääletamise tagajärgede lõpliku kokkuvõtte ja rahva poolt samal rahvahääletamisel vastuvõetud „Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse“ väljakuulutamise kohta.

Riigikogu juhatus 25. oktoobril 1933, arvestades:

1) et rahvaalgatamise korras algatatud põhiseaduse muutmise eelnõu „Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse“ rahvahääletamise ajal, 14., 15. ja 16. oktoobril 1933, oli hääleõiguslikke kodanikke 739.416 ja et samal rahvahääletamisel anti ära 576.317 häält, millest eelnõu poolt 416.878 häält, vastu 156.894 häält ja erapooletuid 1.076 häält, kuna maksvusetus tinnustati 1.469 häält;

2) et Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse § 37 (RT 81 — 1933) esimese lõike alusel loetakse põhiseaduse muutmise eelnõu rahva poolt vastuvõetuks, kui eelnõu poolt on hääletanud vähemalt viiskümmend protsenti kõigi hääleõiguslike kodanike arvust, ning kuna rahvaalgatamise korras algatatud põhiseaduse muutmise eelnõu „Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seadus“ rahvahääletamisel 14., 15. ja 16. oktoobril 1933 sai 739.416 hääleõiguslike kodanike arvust poolt 416.878 häält, seega üle viiekümne protsendi, mistõttu „Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seadus“ rahva poolt on võetud vastu, —

otsustas kuulutada välja rahvaalgatamise korras algatatud ning rahva poolt rahvahääletamisel 14., 15. ja 16. oktoobril 1933 vastuvõetud „Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse“.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu Esimees K. Einbund.

Sekretär J. Loosalu.

Asjadevalitseja E. Maddison.

Rahvaalgatamise korras algatatud ning rahva poolt rahvahääletamisel 14., 15. ja 16. oktoobril 1933 vastuvõetud

628. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus.

Eesti Vabariigi põhiseaduse §§ 87—89 alusel Eesti rahvas otsustas:

I osa.

Eesti Vabariigi põhiseaduse sissejuhatav osa, §§ 29, 36, 39, 41, 42, 43, 44, 51, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 75, 76, 80, 81, 82, 86 ja peatükk V pealkiri muuta ja panna maksma järgmises redaktsioonis:

Eesti rahvas, kõikumatus usus ja vankumatus tahtes luua ja arendada riiki, mis on rajatud õiglusele ja seadusele ja vabadusele, kaitseks sisemisele ja välisele rahule ning pandiks praegustele ja tulevastele põlvetele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus, võttis vastu ja määras Asutava Kogu ning hiljem rahvahääletamise kaudu järgmise põhiseaduse:

§ 29. Rahvas teostab riigivõimu: 1) rahvahääletamise, 2) rahvaalgatamise, 3) Riigikogu valimise ja 4) Riigivanema valimise teel.

Rahvahääletamisest, Riigikogu valimisest ja Riigivanema valimisest osavõtt on vabatahtlik.

§ 36. Riigikogus on viiskümmend liiget, kes valitakse üldisel, üheaolisel, otsesel ja salajasel hääletamisel proportsionaalsuse põhimõtete alusel, kuid nõnda, et valijal oleks võimalus valida üksikuid isikuid.

Riigikogu valimisseadus antakse välja eriseadusena.

§ 39. Iga nelja aasta järele võetakse ette uued Riigikogu valimised.

Riigivanemal on õigus määrata enne nelja aasta möödumist uued Riigikogu valimised, kui seda nõuavad riiklikud kaalutlused. Sel juhul valimised peavad toimuma hiljemalt kuue kuu jooksul, arvates määruse väljakuulutamise päevast.

Riigikogu liigete volitused algavad Riigikogu valimiste tagajärgede väljakuulutamise päevast.

§ 41. Riigikogu korralised istungjärgud algavad igal aastal oktoobri esimesel esmaspäeval ning kestavad mitte kauem kui kuus kuud.

Riigivanemal on õigus lõpetada Riigikogu korralist istungjärku enne kuue kuu möödumist, kui seda nõuavad riiklikud kaalutlused.

§ 42. Riigivanema või kahekümneviie Riigikogu liikme kirjalikul nõudel on Riigikogu juhatus kohustatud kutsuma kokku Riigikogu erakorralisteks istungjärgudeks.

Vaheajal, Riigikogu nelja-aastase kestvuse möödumisest või Riigivanema poolt Riigikogu uute valimiste määramisest, kuni Riigikogu valimiste tagajärgede väljakuulutamiseni võidakse Riigikogu kutsuda kokku erakorraliseks istungjärguks ainult Riigivanema nõudel.

Riigikogu erakorralise istungjärgu kestvuse määrab Riigivanem.

§ 43. Riigikogu valib oma esimesel, peale valimisi, istungil esimehe ja teised juhatuse liikmed. Seda istungit juhatab seni, kuni valitud esimees, Riigikogu vanem liige.

§ 44. Riigikogu kodukord kuulutatakse välja seadusena.

§ 51. Riigikogu liikmed saavad Riigikogu liikme kohuste täitmise eest tasu Riigikogu istungjärkude kestvusel. Tasu alused ja suurus määratakse seadusega, mida võib muuta ainult järgnevate Riigikogu koosseisude kohta.

§ 53. Riigikogu poolt või rahvahääletamisel vastuvõetud seadused esitab Riigikogu juhatus Riigivanemale väljakuulutamiseks.

Riigivanemal on õigus riiklikkudel kaalutlustel jätta välja kuulutamata Riigikogu poolt vastuvõetud seadusi, andes nad uueks arutamiseks ja otsustamiseks Riigikogule. Põhiseaduse § 34 ettenähtud seadusi Riigivanem võib riiklikkudel kaalutlustel jätta väljakuulutamata seni, kuni Riigikogu nad võtnud vastu Riigivanema poolt soovitatud muudatustega või kuni Riigikogu pärast järgmisi valimisi võtab vastu sama seaduse.

Oma otsuse seaduse väljakuulutamata jätmise kohta ühes asjaomaste kaalutlustega Riigivanem teatab Riigikogu juhatusel hiljemalt kolmekümne päeva jooksul, arvates seaduse kättesaamisest.

§ 54. Ükski seadus ei hakka maksma väljakuulutamisetähtaajast.

Kui seaduses eneses ei ole nähtud ette muud korda ja tähtaega, hakkab ta maksma kümnendal päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

§ 55. Riigikogu teostab riigi asutuste ja ettevõtete majandusliku tegevuse ja riigi eelarve täitmise kontrolli tema poolt seaduse alusel ellukutsutavate vastavate asutuste kaudu.

Peatükk V.

Riigivanemast ja Vabariigi Valitsusest.

§ 57. Rahva esindajana teostab riigi kõrgemat valitsemisvõimu Riigivanem. Riigivanema juures on riigi valitsemiseks Vabariigi Valitsus.

§ 58. Riigivanema valib rahvas üldise, ühetaolise, otsese ja salajase hääletamise kaudu viieks aastaks.

Kui esimesel hääletamisel ükski kandidaat ei saa osavõtjate hääle enamus, siis toimetatakse teine hääletamine hiljemalt kolme kuu jooksul. Teiseks hääletamiseks võib seada üles uusi kandidaate. Teisel hääletamisel loetakse valituks kandidaat, kes on saanud kõige rohkem hääli. Kui mitu kandidaati on saanud ühepalju hääli, loetakse valituks see, kes on vanem.

Riigivanemaks on valitav iga hääleõiguslik kodanik, kes on vähemalt neljakümne aastane ja seatud üles kandidaadiks vähemalt kümnetuhande hääleõigusliku kodaniku poolt. Riigivanema lähem valimiskord määratakse seadusega.

§ 59. Riigivanema volitused algavad Riigikogu ees antava pühaliku töötusega, mis on järgmine:

„Mina, N.N., rahva tahtel asudes Riigivanema kohuste täitmisele, pühalikult töotan ustavalt kaitsta Eesti Vabariigi põhiseadust ja seadusi, õiglaselt ja erapooletult teostada minule usaldatud volitusi ning nende volituste ulatuses kõigi oma võimistega ja parema arusaamisega töötada Eesti riigi ja rahva kasuks.“

Riigivanema amet ei või olla seotud ühegi muu teenistusega ega kutse-ülesannetega. Kui Riigivanemaks on valitud Riigikogu liige, siis loetakse ta Riigikogust lahkunuks pühaliku töötuse andmisega.

Riigivanemale volituste kestel maksetav tasu määratakse seadusega, mida võib muuta ainult järgneval valimisel valitava Riigivanema kohta.

Kui Riigivanema amet on vaba või Riigivanem ei saa täita oma ülesandeid haiguse või muude takistuste tõttu, siis täidab tema ülesandeid peaminister. Kui Riigivanema amet on vaba või takistused on vältavat laadi, siis asutakse võimalikult ruttu uue Riigivanema valimisele.

§ 60. Riigivanem juhib riigi sise- ja välispoliitikat, hoolitseb riigi välise puutumatuse, sisemise julgeoleku ja seaduste täitmise eest.

Riigivanem peale muude põhiseaduses ettenähtud ülesannete:

1) esindab Eesti Vabariiki, määrab Eesti Vabariigi esindajad välisriikidesse ja võtab vastu välisriikide esindajad,

2) valvab riigivõimu teostamise üle seadusega määratud korras,

3) esitab Riigikogule kinnitamiseks riigi sissetulekute ja väljaminekute eelarve,

4) nimetab ametisse ja samuti vabastab sellest kaitseväelisi ja kodanlisi ametnikke, kuivõrt see ülesanne seadustega ei ole usaldatud teistele ametiasutustele,

5) sõlmib Eesti Vabariigi nimel lepinguid välisriikidega ja esitab need kinnitamiseks Riigikogule,

6) kuulutab sõja ja teeb rahu Riigikogu vastava otsuse põhjal,

7) kuulutab välja kaitseisukorra nii üksikutes riigiosades, kui ka kogu riigis ja esitab selle kinnitamiseks Riigikogule,

8) on kaitsevägeade kõrgem juht,

9) otsustab armuandmise palveid kohtulikult määratud karistuse vähendamiseks või kustutamiseks,

10) annab seadustega kooskõlas määrusi,

11) esitab seaduse-eelnõusid Riigikogule,

12) edasilükkamatu riikliku vajaduse korral kuulutab seaduse-eelnõud välja dekreedina, millel on seaduse jõud. Dekreet ei või muuta rahvahääletamise, rahvaalgatamise, Riigikogu valimise ega Riigivanema valimise seadust. Dekreet on maksev kuni selle äramuutmiseni Riigivanema või Riigikogu poolt.

§ 61. Riigivanema otsused, et olla maksvad, peavad olema kirjutatud alla Riigivanema poolt ning — arvatud välja Vabariigi Valitsuse või selle üksiku liikme ametisse kutsumine ja ametist vabastamine, enne nelja aasta möödumist uute Riigikogu valimiste määramine, Riigikogu korraliste istungjärkude lõpetamine, Riigikogu erakorraliste istungjärkude kestvuse kindlaksmääramine ja riigikohtunikude ning kohtunikude ametisse kinnitamine, — ka peaministri või asjaomase ministri poolt, kes vastutab otsuse eest Riigikogu ees.

Kui Riigivanema otsus on põhiseaduse või seaduse vastane, siis peaminister või asjaomane minister on kohustatud keelduma otsusele kaasallakirjutamast.

§ 62. Riigivanema otsused võetakse Vabariigi Valitsuses täitmiseks peaministri või asjaomase ministri ettekandel.

Kui ettekandja minister leiab, et Riigivanema otsus on põhiseaduse või seaduse vastane, siis ta teatab sellest Vabariigi Valitsusele. Kui Vabariigi Valitsus pärast asja arutamist ühineb ettekandja ministri arvamusega, siis palub ta Riigivanemat oma otsuse võtta tagasi või muuta. Kui Riigivanem jääb oma otsuse juurde, on Vabariigi Valitsus kohustatud kuulutama temale, et otsus ei ole teostatav.

§ 63. Vabariigi Valitsusel peab olema Riigikogu ja Riigivanema usaldus.

Vabariigi Valitsus või tema üksikud liikmed lahkuvad ametist, kui Riigikogu avaldab neile otsest umbusaldust ja Riigivanem selle peale ei pea tarvilikuks määrata uusi Riigikogu valimisi.

§ 64. Vabariigi Valitsuse kutsub ametisse Riigivanem.

Vabariigi Valitsuse vabastab ametist Riigivanem kas enda algatusel, peaministri esitisel või Riigikogu umbusalduse avalduse põhjal.

Vabariigi Valitsus koosneb peaministrist ja ministritest. Peaministrile Riigivanem määrab ministrite seast asetäitja.

Peaminister ühtlustab Vabariigi Valitsuse tegevust, juhatab Vabariigi Valitsuse istungeid, kui seda ei pea tarvilikuks teha Riigivanem, võib pärida aru üksikutelt ministritelt nende tegevuse kohta ja esitada üksikuid ministreid kui ka kogu Vabariigi Valitsust ametist vabastamiseks.

Iga minister on oma ministeeriumi juht. Ministrite arv, tööjaotus ministeeriumide vahel ja nende asjaajamise kord määratakse seadusega.

Vabariigi Valitsuse istungid on kinnised. Ainult erilistel pidulikkudel juhtudel võib Riigivanema korraldusel neid kuulutada lahtisteks.

§ 65. Vabariigi Valitsuse võimkonda kuulub: Riigivanema otsuste teostamine põhiseaduse alusel, asjade arutamine ja otsustamine, mis temale antud seaduste alusel, muud küsimused riigi valitsemise alal, mis põhiseadusega või seadustega ei ole jäetud Riigivanemale või mõnele ministrile ministeeriumi juhina või mõnele alluvale asutusele.

Kui Vabariigi Valitsus leiab, et tema õigus mingi küsimuse lõplikuks lahendamiseks on vaieldav, siis lahendab võimkonna küsimuse Riigivanem.

§ 66. Riigivanema juures on temale ja Vabariigi Valitsusele ühine riigikantselei.

Riigikantseleid juhatab riigisekretär, kelle nimetab ametisse Riigivanem.

§ 67. Riigivanemat, peaministrit ja ministreid võib võtta kohtulikule vastutusele üksnes Riigikogu sellekohase otsuse põhjal. Asja arutamine allub Riigikohtule. Vastutusele võtmise ja asja arutamise kord määratakse seadusega.

§ 69. Ülemat kohtuvõimu Eestis teostab riigikohtunikudest koosnev Riigikohus. Riigikohtunikud kinnitab ametisse Riigivanem Riigikohtu poolt esitatud kandidaatide hulgast.

§ 70. Kohtunikke, kui nad ei ole valitavad seaduse järele, kinnitab Riigikohtu ettepanekul ametisse Riigivanem.

§ 75. Linna, alevi ja valla omavalitsuste kaudu teostab valitsemist kohal riigivõim, kuivõrt seaduses selleks ei ole loodud eriasutusi.

§ 76. Omavalitsusüksuste esitusekogud valitakse üldisel, ühetaolisel, otsekohesel ja salajasel hääletamisel proportsionaalsuse põhimõtete alusel, kuid nõnda, et valijal oleks võimalus valida üksikuid isikuid.

§ 80. Mobilisatsiooni väljakuulutamise kui ka sõja alguse korral läheb kaitseväge ülemjuhatamine Riigivanema poolt määratud kaitseväge ülemjuhatajale, kelle võimupiirid on määratud seadusega.

§ 81. Riigivanemal on õigus anda eriseaduses ettenähtud alustel ja korras kaitsevägedesse puutuvaid seadlusi ja määrusi.

§ 82. Vabariigi kaitsejõudude mobilisatsiooni väljakuulutamise otsustab Riigikogu.

Riigivanemal on õigus Riigikogu otsust ootamata kuulutada välja mobilisatsiooni, kui välisriik on kuulutanud Vabariigile sõja, alanud sõjalise tegevuse või kuulutanud välja Vabariigi vastu mobilisatsiooni.

§ 86. Põhiseadus on vankumatuks juhteks Riigikogu, Riigivanema, valitsuseasutuste ja kohtute tegevuses.

II osa.

Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse maksmapanemiseks määrata järgmist:

§ 1. Eesti Vabariigi põhiseaduse muudatused, mis väljendatud käesoleva seaduse I osas, hakkavad maksma sajandal päeval pärast selle seaduse vastuvõtmist rahvahääletamisel. Ühes sellega kaotavad maksvuse Eesti Vabariigi põhiseaduse (RT 113/114 — 1920) sissejuhatav osa, §§ 29, 36, 39, 41, 42, 43, 44, 51, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 75, 76, 80, 81, 82, 86 ja peatükk V pealkiri, mis asendatakse käesoleva seaduse I osas ettenähtud sissejuhatava osaga, paragrahvidega ja peatükk V pealkirjaga.

§ 2. Üheksakümneüheksa päeva jooksul, arvates käesoleva seaduse vastuvõtmisest rahvahääletamisel, Riigikogu on kohustatud panema maksma seadused, mis on tarvilikud käesoleva seaduse I osas väljendatud Eesti Vabariigi põhiseaduse muudatuste teostamiseks pärast nende maksmahakkamist.

§ 3. Uued Riigikogu valimised ja Riigivanema valimised võetakse ette hiljemalt saja päeva jooksul, arvates käesoleva seaduse I osas väljendatud Eesti Vabariigi põhiseaduse muudatuste maksmahakkamise päevast (käesoleva seaduse II osa § 1).

§ 4. Senise Riigikogu volitused lõpevad eelmises paragrahvis tähendatud uue Riigikogu volituste algusega.

Eesti Vabariigi põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel ametisolev Riigivanem loetakse peaministriks, arvates põhiseaduse muudatuste maksmahakkamise päevast kuni käesoleva seaduse I osa § 58 põhjal valitud Riigivanema volituste alguseni.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu Esimees K. Einbund.

Sekretär J. Loosalu.

Asjadevalitseja E. Maddison.

629. Majanduseministri juhatuskiri füüsilistelt isikutelt võetava erimaksu vastuvõtmise kohta Eesti Panga osakondades ja valla- ning alevivalitsustes.

Alus: Vabariigi Valitsuse poolt 30. detsembril 1932 vastu võetud erimaksu määruse §§ 17 ja 22.

§ 1. Erimaksu maksnike nimekirjade (maksuraamatute) asemel maksuinspektoriid saadavad Eesti Panga osakondadele ja valla- ning alevivalitsustele maksustamisotsuste teisikud, märkides seejuures kaaskirjas teisikute arvu, numbrid ja maksu kogusumma nende teisikute järgi.

Teisikud, milliste järgi maksusumma on muutunud, maksuinspektor nõuab tagasi ja saadab nende asemel uued. Samuti nõuab ta tagasi teisikud, milliste järgi maksnikud on vabastatud maksust või milliste järgi maks on kustutatud.

§ 2. Maksu vastuvõtavad asutused saadavad iga kuu 10. päevaks maksuinspektoreile tagasi teisikud, milliste järgi eelmise kuu jooksul maks on täielikult tasutud, varustades seejuures neid vastava märkusega.

§ 3. Hiljemalt kuu aja jooksul pärast maksutähtaja möödumist Eesti Panga osakonnad ja valla- ning alevivalitsused saadavad välja nõudelehed maksuvõlgade sissenõudmiseks administratiiv-sissenõudmise korras ja teatavad sellest maksuinspektoreile.

20. aprilliks 1934 maksu vastuvõtavad asutused teatavad maksuinspektoreile maksuvõlgade summa 1. aprilliks 1934.

§ 4. Kõik maksu vastuvõtvais asutasis 1. juuliks 1934 järelolevad teisikud saadetakse maksuinspektoreile tagasi 10. juuliks 1934, varustades seejuures teisikuid vastavate märkustega maksu täielise või osalise tasumise või tasumatajätmise üle ja märkides kaaskirjas teisikute arvu, numbrid ja maksuvõla kogusumma.

Maksusummade edaspidiste laekumiste üle maksu vastuvõtavad asutused teatavad maksuinspektoreile Riigitulude kassa, arvepidamise ja aruandmise korra kohta käiva määruse (RT 52 — 1931 art. 415) § 57 ette nähtud korras.

§ 5. Kuu jooksul laekunud erimaksu ja viivituseraha summad valla- ja alevivalitsused annavad vastavasse Eesti Panga osakonda hiljemalt järgneva kuu 10. päevaks.

Tõuseb aga laekunud maksu ja viivituseraha kogusumma üle 1.000 krooni, siis on valla- ja alevivalitsused kohustatud saatma tähendatud summa Eesti Panga osakonda kohe järgmisel päeval.

§ 6. Tähtajaks üleandmata summad ühes 1% viivituserahaga kuus nõutakse sisse vastavalt valla- ja alevivalitsuselt või peetakse kinni sellele omavalitsusele minevatest riigimaksu summadest (MKS § 17).

§ 7. Omavalitsusil summade edasisaatmisel tekkivad postikulud kaetakse Riigitulude kassa, arvepidamise ja aruandmise korra kohta käiva määruse (RT 52 — 1931 art. 415) § 20 teises lõikes ette nähtud korras.

23. oktoobril 1933. Nr. 11017.

Majanduseminister K. Selter.

Maksudevalitsuse direktor H. Kukk.

630. Sundmääruse kauplemise aja kohta Valga linnas täiendamine.

Alus: Linnaseaduse § 108 p. 26.

Valga linnavolikogult vastu võetud 31. augustil 1933.

Valga linnavolikogult 12. detsembril 1929 ja 15. detsembril 1932 vastu võetud ja Riigi Teatajas 8 — 1930 ja 8 — 1933 avaldatud Sundmääruse kauplemise aja kohta Valga linnas § 3 täiendatakse järgmise märkusega:

§ 3.

Märkus. Valga linnas korraldatavate põllumajanduse-, kaubanduse- ja tööstusenäituste ning laulupidude ajal on kauplemine nädalapühapäevadel lubatud käesoleva sundmääruse § 1 loetletud — esimeses lõikes kauplustes, ladudes, kontorites, turu- ja laadakauplustes kella 13—16.

See täiendus astub jõusse 15. päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

Valgas, 19. oktoobril 1933.

Linnapea J. Soo.

Sekretär A. Printsman.